

USAID-OVI POST-DEJTOMSKI USPJESI

Americka agencija za medjunarodni razvoj (USAID) je produzena ruke američke vlade za pomoći i razvoj. Od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, USAID je utrosio gotovo milijardu dolara kako bi se poboljsao životni standard građana i pomoglo postavljanju temelja za svjetlu budućnost. Dole su navedeni neki svijetli primjeri onoga što je postignuto u BiH tokom proteklih godina zahvaljujući pomoći USAID-a.

Ured za reintegraciju manjina i razvoj (MRDO)

- Počevši od 1996. godine, USAID-ov program popravke infrastrukture je za cilj imao rekonstrukciju objekata koji bi mogli pomoći obnovi biznisa i omogućiti građanima da se vrate normalnom životu. U neke od najznačajnijih projekata spadaju popravka željezničkog mosta u Brckom, mostova na granicnim prelazima između Hrvatske i BiH u Brodu, Dubici i Novom Gradu, što je omogućilo privrednicima da ponovo krenu sa izvozom roba.
- USAID-ovi veliki elektro-energetski projekti su omogućili da se preduzeća ponovo pokrenu, a istovremeno je obezbeđeno stabilno snabdijevanje električnom energijom za preko milion stanovnika. Na primjer, rekonstrukcijom termo-eletranе u Kaknju, u koju je uloženo 43 miliona KM, reducirano je zagadjenje za 97% i ponovo je obezbeđeno snabdijevanje električnom energijom za 200,000 građana.
- Od 1998. godine, USAID se fokusirao na manjinske povratke. Popravkom vodovoda, škola, zdravstvenih ustanova, puteva i elektro-energetskih postrojenja i obezbjeđivanjem malih grantova i zajmova, USAID je direktno pomogao povratak preko 100,000 izbjeglica i raseljenih lica iz reda manjina.
- USAID je ukupno utrosio 372 miliona doalra na preko 1,600 projekata popravke infrastrukture.

Most u Brckom nakon
rekonstrukcije

Ured za ekonomsko restrukturiranje (ERO)

Razvoj privatnih preduzeća

- USAID-ov Program poslovnog razvoja (BDP) je bio kreditni program koji je pomogao poslovnim ljudima da ponovo pokrenu svoje firme i tokom tog procesa zaposle više od 16,000 osoba.
- Tokom sedmogodišnjeg postojanja, bh. preduzećima koja su namjeravala prosiriti poslovne aktivnosti, ali nisu imala radni kapital i srednjeročno finansiranje, putem BDP programa je odobreno gotovo 600 kredita vrijednih 162 miliona dolara. Većina ovih preduzeća su bila u privatnom vlasništvu.
- BDP program je po prvi put u BiH pokrenuo sudski postupak prinudne naplate kredita. Tako je poraslo povjerenje investitora da se investicije mogu zaštiti, a pomoglo je u procesu uvodjenja kreditne kulture u BiH.
- Iz sredstava dobivenih otplatom kredita iz BDP programa,

Rezultat BDP kredita: u firmi za proizvodnju tekstila povećan broj zaposlenih

finansirne su brojne druge aktivnosti kao sto je osiguranje depozita, racunovodstvo javnog sektora, poljoprivredna proizvodnja i supervizija banaka.

- Do kraja 2003. godine, bh. bankarski sektor se razvio do te mjere da je USAID mogao zatvoriti BDP program aukcijskom prodajom kreditnog portfolija lokalnim bankama. Najvjerojatnije ni jedan drugi program nije imao tako dubok i pozitivan uticaj na bh. ekonomski oporavak kao sto je to imao BDP program.
- Na svoj 20.-ti rođendan, hotel Holiday Inn je privatiziran uz pomoc USAID-a. Njegov novi vlasnik, jedan austrijski investicioni konzorcij, ce investirati milione u popravku hotela i izgradnju tornja od 22 sprata sa novim hotelskim sobama, regionalnim konferencijskim centrom, komercijalnim prostorom za nekretnine i velikim parkiralistem. Kako se hotel bude sirio, bice uposleno jos 800 ljudi.

Fiskalna reforma

- Kompjuterski program za upravljanje finansijskim informacionim sistema (FIMS), instaliran u trezorima na drzavnom, entitetskom i kantonalm nivou, osigurava vecu transparentnost i odgovornost sektora javnih finansija. Zahvaljujuci ovoj aktivnosti, zatvorene su stotine posebnih bankovnih racuna koje su drzali budzetski korisnici, cime je omoguceno da 13 trezora vrsi kontrolu ustroska sredstava striktno se drzeci budzeta koji je odobren od strane parlamenta. Samo za prvih osam mjeseci rada, Ministarstvo finansija FBiH je preusmjerilo oko 13.5 miliona dolara nebudzetskih obaveza.
- USAID je obezbijedio podrsku za harmonizaciju poreske uprave na drzavnom, entitetskom i kantonalm nivou, sto je doprinijelo razvoju jedinstvenog ekonomskog prostora u BiH. Uspostava centralne baze podataka koja se odnosi na reigistar poreskih obveznika i implementacija jedinstvenog maticnog broja poreskih obveznika su elementi modernizacije koji su doprinijeli povecanju prihoda od poreza u oba etleta za 8%, dok se broj registriranih poreskih obveznika povecao za 12% samo u jednoj godini.

Zvanicnici USAID-a i BiH pokrenuli projekat FIMS u Mostaru

Reforma finansijskog sektora

- Uz savjetodavnu i finansijsku pomoc USAID-a, agencije za superviziju banaka su u svakom entitetu pomogle da se stabilizira i povrati povjerenje javnosti u bankarski sistem.
- Drzavna agencija za osiguranje depozita, koja je uz pomoc USAID-a osnovana 2002. godine, direktno doprinosi rapidnom povecanju bankovnih depozita u komercijalnim bankama koje su njene clanice. Zahvaljujuci ovom programu, doslo je do povecanja depozita za 30% tokom prve godine. Danas su 22 banke ukljucene u ovaj program koji osigurava depozite gradjana do iznosa od 7,500 KM.
- Pristupanjem banaka u sistem osiguranja depozita, ukupan iznos kvalificiranih depozita u programu osiguranja depozita porastao je u periodu od 31.12.2002. do 31.12.2004. za 132%, dok je ukupan iznos depozita u bankarskom sistemu u istom periodu porastao za 66.39%.

Gradjani BiH sada imaju moderan bankarski system

- USAID je predsjedavao Medjunarodnom savjetodavnom grupom koja je ulozila znacajne napore da se ukinu zavodi za platni promet. Tim cinom je okoncan zastarjeli drzavni monopol i otvorena su vrata za brzi razvoj komercijalnog bankarstva.
- USAID je obezbijedio podrsku ministarvima pravde u oba entiteta i u Distriktu Brcko u vezi sa nacrtom i impelmentacijom centraliziranog kompjuteriziranog sistema javnog registra za pokretnu imovinu koja se koristi kao zalog kod kredita. U aktivnosti vezane za implementaciju uključena je obuka bankara koja se odnosi na oblast kolateralnog kreditiranja i obuka sudija i advokata o zakonskim implikacijama osiguranog finansiranja. Ovaj registar ce omoguciti ekspanziju osiguranog kreditiranja od strane komercijalnih banaka kao i vecu stopu lizinga.
- USAID je obezbijedio obuku za komercijalne banke i mikro-kreditne organizacije koja se tice razvoja i marketinga novih proizvoda, sa fokusom na odobravanje veceg broja kredita poljoprivrednom sektoru.

Pravna i regulatorna reforma

- USAID jaca rezim privrednog prava u BiH tako sto efikasno implementira zakone o stecaju i stvara osnovu za sigurne transakcije koje ce postovati sve strane. Ovaj program takodjer radi na osiguravanju efikasnosti i azurnosti sudske administracije, kao i na i procedurama i praksi upravljanja predmetima.

Ured za demokratizaciju

Vladavina zakona

- USAID pomaze da se promijene zakoni u BiH, kako bi se upravni sporovi mogli efikasnije rjesavati. Na primjer, kao rezultat pomoci USAID-a, broj zaostalih sudske predmeta na Vrhovnom sudu FBiH reduciran je sa 12,000 na 3,000 predmeta.
- USAID je pomogao BiH kod usvajanja i implementacije Zakona o slobodi informisanja. Centar za javno zagovaranje iz Sarajeva procesira stotine takvih zahtjeva i prati odabrane predmete putem progresivno visih nivoa vlasti i sudova.
- USAID je osigurao pomoc u cetiri opštine kod usvajanja transparentne procedure putem javne rasprave i komentara na sve nove propise.
- Unificirani nadzor sudija i tuzilaca i sudske administracije osiguran je uspostavom Viskog sudskeg i tuzilackog vijeca. Podrska USAID-a, ako i podrska iz drugih izvora americke vlade pomogla je u procesu reimenovanja svih sudija i tuzilaca, kao i u jacanju Sekretarijata Vijeca. Kao rezultat toga, smanjena je korupcija a povecan nivo profesionalizma u sudovima.

**Broj zostalih predmeta na
Vrhovnom sudu FBiH reduciran je
za dvije trecine**

Lokalna uprava

- USAID je pomogao da se otvori 25 salter sala, a sa svedskom vladom radi na otvaranju još 40. Zahvaljujući modernoj tehnologiji i obuci osoblja, salter sale pomazu lokalnim vlastima da obezbijede bolje usluge gradjanima, a kao rezultat toga, vrijeme cekanja za mnoge usluge je reducirano za gotovo 50%.

Nova salter sala u Zenici

Jacanje građanskog društva, politički pluralizam i podrška izborima

- Tokom perioda od pet godina, USAID-ov Program demokratske mreže (Demnet) obezbjedjivao je podršku nevladnim organizacijama u BiH, pomazuci im da unaprijede supervizorske vjestine i obezbjeduju bolje usluge. Nakon sto je 2004. godine završen Demnet-ov program vrijedan 7.6 miliona dolara, obezbijedjena je pomoć za više od 130 nevladinih organizacija u vidu grantova, obuke i tehničke pomoći. Ove nevladine organizacije su radile sve, pocevsi od rada sa hendikepiranom djecom, preko zastite okolisa, do formiranja kompjuterskih centara sa internet-konekcijom u udaljenim selima.
- USAID-ov korisnik grant sredstava, organizacija Centri za civilne inicijative, pomogao je da iskustvo pobijedi politiku tako sto je pomogao da se dva puta organiziraju znacajni izbori koji su omogucili roditeljima da biraju direktore u osnovnim školama u Tuzli i Kalesiji. Ova inicijativa je obiljezila prve direktne izbore direktora u osnovnim školama u BiH.
- Tokom brojnih post-ratnih izbora, građani su educirani, a izbori su efikasno administrirani. Zahvaljujući podrscu USAID-a, obezbijedjena je obuka za izbornu administraciju, a na razlicitim izborima je obezbijedjeno oko 5,000 domaćih posmatraca.

Pomoć slobodnim i nezavisnim medijima

- USAID-ov Program za medije, vrijedan 38 miliona dolara, pomogao je kod stvaranja prve bh. privatne nezavisne televizijske mreže, Mreže Plus.
- USAID je također pomogao proširenje kapaciteta bh. prve i jedine privatne stamparije, što je Nezavisnim novinama omogucilo da stampaju 20 publikacija iz raznih gradova u BiH i to u cetiri boje i na sjajnom papiru.

TV mreza "mreza plus"

Ured za programe i projekte (PPO)

- Putem obuke u BiH i inostranstvu, USAID je omogucio da 3,500 građana BiH, zvanika iz javnog i privatnog sektora unaprijede svoje vjestine.

(Azurirano u februaru 2006.)